

LEVANDE VISARKIV**SMALANDS FAMILJ****Minnesgod farfar kunde
ramsor från medeltiden**

Småland, som i många andra avseenden ligger långt framme i traditiosbevarare, har till för kort tid sedan varit en förarglig rivfick på kartan när det gällt uppteckning av vokal folkmusik. Lätt smäpigt för smålänningarna blev det ett dalapar, Gertrud och Alvar Sundvik, som kom till Växjö och började forska i gamla visor och låtar. I Benestad i trakten av Alvesta upptäckte de för inte så länge sedan en hel familj som vandrade omkring och bar en mängd vackert inombords.

Det var 70-åriga murarmästaren Karl Olsson, hans maka Alma, Ann-Mari, och sonen Ingemar, som helt plötsligt drogs fram. Från Radiotjänst kom Matts Ahrnberg och Ulf Petersen och gjorde inspelningar, och vid utställningen "Vårt arv" på Smalands museum i Växjö fick den Olssonska be programkväll nästan för sig själv.

Jag kan minnas till min far och farfar som jag lärt mina barnbarn berättar Karl Spälv var jag vugst bland alla sjöng. Det var långt innan vi De Gertr visorna blev Den enda i släkten som intresserade sig av några visor var en min far. Vår minne för mig väl av efter farfars goda historier om minnesgod att han ett beisten i församlingen på predikan som på en tidigare.

sjöng nästan alla den gamla visor, och en del lärde sig också av en kring andra ide som Ramund som jag lärde mig av den visor av på en närsamma från 1400-talet och var enigt vad vi nu fått gång upptecknats av Peter på Håby. Enligt dennes berättelse hade Ramundvisan 33

Enligt nya sjöng en variant av Staf- Den är härstamma från 1200-talet och torde ha gett upphov till de gamla smålänningarna i Dädesjö som en gammal jularam-

sa, som har 12 verser. lärde jag av farfar, som tydligen lärt den av sina förfäder. Den handlar om S:te Märten som kom med sina gåvor. Min fru har undrat om inte denne Märten är identisk med det franska helgonet S:te Martin, som lär ha levat på 300-talet och grundat munkväsendet i Frankrike.

Mor sjöng också, mest gamla vaggvisor av typ älskaren i gluggen. Hur många visor jag kan vet jag inte riktigt, men när jag och mina bröder samlas brukar vi kunna komma ihåg åtskilliga tillsammans. Roligast tycker jag är att mina barnbarn i Astorp utanför Stockholm också börjat lära sig de gamla visorna. Det blir alltså femte generationen om jag räknar från min farfars tid.

Visor tröstade sjuk pojke

Karl Olssons hemmavarande barn i Benestad, sonen Ingemar och dottern Ann-Mari, berättar att de haft stor glädje av de gamla visorna. De lärde som barn. Ingemar, som nu är 36 år, var ofta sjuk i barnåren. För honom fick mors och fars visor en särskilt stor betydelse. Det hjälpte honom att fördriva tiden när de andra barnen var ute och lek och han själv tvingades hålla sig inne.

— Det är dock sällan jag hört i ex den gamla jularamsan om S:te Mär-

ten sjungas så spontant och friskt som en dag i julas, berättar Ingemar. Vi var ute och jagade i skogarna kring Benestad, jag, mina farbröder och några andra bybor. Plötsligt tog en av farbröderna upp jularamsan och vi andra föll in. Men de yngre i byn tycks tyvärr inte ha så stort intresse för att lära sig de gamla visorna. Inom vår familj har vi fått ett förnyat och än djupare intresse sedan paret Sundvik började forska i visornas ålder och ursprung, och vi tävlar så smått om att komma ihåg nya gamla visor

Hednisk julrams

Den gamla julramsans som ännu i dag sjunges i Benestads by i Småland tros ha anor från 300-talet. Den låter måhända som en hednisk visa,

EN VISKVALL i det Olssonska hemmet i Benestad. Från Karl Olsson, dottern Ann-Mari, sonen Ingemar samt fru Alma Olsson.

även om den handlar om S:te Märten (Marten) som grundade munkväsendet i Frankrike. Första och sista versen i Benestadsversionen har följande lydelse:

Förste juleda S:te Märten mig gav
gav han mig
En skön jungfru i min famn
Den tager jag och ingen ann.

12:e och sista versen.
12:e juleda S:te Märten mig gav
gav hun mig.

12 socknar.
12 kyrkor i varje socken
12 altare i varje kyrka
12 präster på varje altare
12 kappor på varje präst
12 bälten på varje kappa

12 pungar till varje bälte
12 styver i varje pung
11 byar och 11 stuer i varje by,
11 vråar (vråer) i varje stua,
11 sängar i var vrå
11 kärringar i var säng
11 gubbar på var kärring
11 fällar på var gubbe
11 hår på var fäll
11 lus på varje hår
10 so och 10 grisar i var so
Nio kor och nio kalvar i var ko
Atta fålar grå med gullsadlar på
Sju hors (hass) (unghästar), sex
gås, fem, får,
Fyra redeliga svivar, Tre spann
korn på min luga,
Tvänne fiskar i min damm
En skön jungfru i min famn
Den tager jag och ingen ann.